

C-196/24. sz. [Aucrinde]ⁱ ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2024. február 20.

A kérdést előterjesztő bíróság:

tribunal judiciaire de Chambéry (Franciaország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2024. január 16.

Felperes:

xx

Alperesek:

ww

yy

zz

vv

**TRIBUNAL JUDICIAIRE
DE CHAMBÉRY
chambre civile (polgári kollégium)**

**COMMISSION ROGATOIRE INTERNATIONALE (nemzetközi jogsegély
iránti megkeresés)**

[omissis]

VÉGZÉS [omissis]

[omissis]

ⁱ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

Tekintettel a tribunale civile di Genova

(genovai polgári bíróság, Olaszország) előtt az alábbi felek között folyamatban lévő eljárásra,

FELPERES:

xx

[omissis]:

ÉS:

ALPERESEK:

ww

[omissis]

yy

[omissis]

zz

[omissis]:

vv

[omissis]

a procuratore generale della Repubblica presso il tribunale di Genova (genovai igazságügyi bíróság mellett működő ügyész) által képviselt [omissis] ÜGYÉSZSÉG

A JOGVITA ISMERTETÉSE

- 1 XX (született: [omissis], lakóhelye: [omissis]) a tribunale civile di Genovához (genovai polgári bíróság) fordult az iránt, hogy állapítsa meg, hogy vér szerinti fia a(z) [omissis - dátum] elhunyt aa-nak, engedélyezze számára az apa vezetéknevének használatát, kötelezze az illetékes anyakönyvvezetőt arra, hogy [hajtsa végre a meghozandó ítéletet], amint az jogerőre emelkedik (...), és [rendeljen ki] szakértőt a vér szerinti leszármazásának [megállapítására] a feltételezett apa holttestének exhumálását követően.
- 2 Egy 2022. március 5-i ordinanza istruttoria (bizonyításfelvételi végzés) értelmében a giudice istruttore del tribunale civile di Genova (a genovai polgári bíróság vizsgálóbírója) hematológiai szakvéleményt kért annak megállapítása érdekében, hogy a felperes mutat-e genetikai egyezést az eljárás alpereseivel, akiket aa gyermekeinek ismert el.

- 3 Az alperesek, aa törvényes gyermekei, megtagadták, hogy vérvizsgálatnak vessék alá magukat, és azt kérték, hogy a szakértői vizsgálatot aa holttestén végezzék el ott, ahol az található.
- 4 A giudice istruttore del tribunale civile di Genova (a genovai polgári bíróság vizsgálóbírója) 2022. április 1[4]-én kelt ordinanza istruttoria (bizonyításfelvételi végzés) útján elrendelte a vérvizsgálatot, és szakértőt rendelt ki a felperes xx és aa, a feltételezett apa exhumált holtteste közötti genetikai összehasonlítás elvégzésére, majd a szakértői vizsgálatot felfüggesztette a holttest exhumálása céljából a francia igazságügyi hatóságnak esetlegesen a francia joggal összhangban [megküldendő] nemzetközi [jogsegélykérelmek] [végrehajtásáig].
- 5 2022. november 18-án a tribunale civile di Genova (genovai polgári bíróság) nemzetközi polgári jogsegély iránti kérelmet terjesztett a tribunal judiciaire de Chambéry (chambéry-i polgári bíróság) elé, amely a Franciaországban eltemetett aa (született: [omissis - helység], [omissis - dátum], elhunyt: [omissis - helység], [omissis - dátum]) holttestének exhumálása iránti kérelmet tartalmazta.
- 6 A kérelmet a tagállamok bíróságai között a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő együttműködésről szóló, 2020. november 25-i (EU) 2020/1783 európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján nyújtották be.
- 7 [omissis]

A HATÁROZAT INDOKOLÁSA

Az előzetes döntéshozatalra való előterjesztés [lehetőségéről]

- 8 Az EUMSZ 267. cikk a következőképpen rendelkezik: „Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

[omissis]”

- 9 „A Bírósághoz kizárólag olyan nemzeti bíróság fordulhat, amely előtt eljárás van folyamatban, és amelyhez igazságszolgáltatási jellegű határozat meghozatalára irányuló eljárás keretében való határozathozatal érdekében fordultak.

Márpedig, mégha igaz is, hogy a tagállami bíróságok közötti, bizonyításfelvétel terén való együttműködés nem feltétlenül eredményezi bírósági határozat meghozatalát, ettől még a valamely bíróság által elvégzett tanúkihallgatás olyan bírósági eljárás keretében elvégzett cselekmény, amelynek végső célja bírósági határozat meghozatala. A kihallgatás költségei viselésének kérdése ezen eljárás keretén belül merül fel. Így tehát közvetlen kapcsolat van az említett költségekkel kapcsolatban előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés és a kérdést előterjesztő bíróság igazságszolgáltatási feladatának teljesítése között.” (2011. február 17-i Werynski ítélet, C-283/09, EU:C:2011:85, 44. és 45. pont).

- 10 A jelen ügyben, noha az eljáró bíróság csak korlátozott esetekben tagadhatja meg a nemzetközi polgári jogsegély iránti kérelem teljesítését (a [2020/1783] rendelet 12. és 16. cikke), e bíróság nem pusztán a megkereső hatóság által már meghozott határozatot végrehajtó hatóság, és bírósági határozatot kell hoznia annak megállapítása érdekében, hogy teljesülnek-e a fent említett rendeletben előírt feltételek.
- 11 Az eljáró bíróságtól kért vizsgálat nem tekinthető a [2020/1783] rendelet 12. cikke alapján történő tisztán formális vizsgálatnak, amely arra kötelezi a megkeresett bíróságot, hogy „*a nemzeti joga szerint teljesít[se] a kérelmet*”.
- 12 Ezenfelül, bár közvetlenül az eljáró bíróság előtt nincs folyamatban jogvita, azonban tény, hogy a megkereső olasz bíróság előtt Olaszországban több fél között zajló jogvita van folyamatban, és hogy kiterjedése folytán e jogvitának egy – bár csak részleges – aspektusát a megkeresett francia bíróságnak kell elbírálnia.
- 13 Ennélfogva a francia bíróságot az EUMSZ 267. cikk értelmében vett bíróságnak kell tekinteni.

§1 A kérelem teljesítésére alkalmazandó jogszabályról

- 14 A tribunale civile di Genova (genovai polgári bíróság) kérelmét a [2020/1783] rendelet alapján nyújtotta be.
- 15 [omissis]
- 16 [omissis]
- 17 [omissis]
- 18 [omissis]
- 19 [omissis]
- 20 [omissis]
- 21 [omissis]
- 22 [omissis]
- 23 [omissis]
- 24 [omissis]
- 25 [omissis]
- 26 A [2020/1783] [omissis] rendelet tehát alkalmazandó egy tagállam bírósága által egy másik tagállam – kivéve Dánia – területén [fellelhető] bizonyítékokkal kapcsolatos bizonyításfelvétel iránt előterjesztett kérelmekre.

27 [omissis]

28 [omissis]

29 [omissis]

30 [omissis]

31 [omissis]

32 Mindezekre tekintettel a [2020/1783] [omissis] rendeletet kell alkalmazni.

§2 A tribunale civile di Genova (genovai polgári bíróság) által előterjesztett kérelemről

a) A kérelem elfogadhatóságáról

33 A [2020/1783] rendelet 5. cikke határozza meg [a kérelmek formáját és tartalmát]
[omissis]

34 [omissis] a kérelem ez alapján elfogadható.

b) A kérelem teljesítése megtagadásának nevesített eseteiről

35 A rendelet kimerítően felsorolja azokat az eseteket, amelyekben a megkeresett bíróság megtagadhatja a kérelem teljesítését. Ugyanis, mivel a [2020/1783] rendelet célja a külföldön történő bizonyításfelvétel lehető legnagyobb mértékű megkönnyítése, szigorúan korlátozott azon esetek száma, amelyekben a megkeresett bíróságok megtagadhatják a kérelmek teljesítését.

36 [omissis] [A 2020/1783] rendelet 16. cikke [kimondja]:

„A kérelmek teljesítésének megtagadása:

[omissis]

37 [omissis]

38 [omissis]

39 [omissis]

40 [omissis]

41 [omissis]

42 [omissis]

43 [omissis]

44 Ezért semmi nem indokolja a tribunale civile di Genova (genovai polgári bíróság) által benyújtott kérelemnek a [2020/1783] rendelet 16. cikke alapján történő elutasítását.

c) *A jelen ügyben releváns nemzeti és uniós jogi rendelkezésekről*

1/ Az európai uniós jog elsődlegesen szóba jövő rendelkezése

45 A [2020/1783] rendelet 12. cikkének (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A megkereső bíróság az I. mellékletben szereplő A. formanyomtatványon kérheti, hogy a kérelmet a nemzeti jogában előírt különös eljárás keretében teljesítsék. A megkeresett bíróság a kérelmet a különös eljárás keretében teljesíti, kivéve, ha az összeegyeztethetetlen nemzeti jogával, vagy ha annak jelentős gyakorlati akadályok miatt nem tud eleget tenni. Ha a megkeresett bíróság az említett okok valamelyike miatt nem teljesíti a kérelem különös eljárás keretében való teljesítése iránti kérelmet, arról a megkereső bíróságot az I. mellékletben szereplő H. formanyomtatványon tájékoztatja.”

46 Ahhoz, hogy a kérelmet különleges eljárás keretében teljesítsék, a megkereső bíróságnak ki kell töltenie az A. formanyomtatvány 12. pontját. A jelen ügyben a tribunal civile de Genova (genovai polgári bíróság) nem töltötte ki az A. formanyomtatvány 12. pontját, így nem merül fel sem a különös eljárás iránti kérelem nemzeti joggal való összeegyeztethetőségének, sem a gyakorlati akadályoknak a vizsgálata.

47 Ezzel szemben, ugyanezen, „A kérelem teljesítésére vonatkozó általános rendelkezések” [címet viselő] 12. cikk [(2) bekezdésében] úgy rendelkezik, hogy „[a] megkeresett bíróság a nemzeti joga szerint teljesíti a kérelmet”.

48 Ez a cikk gyakorlatilag megegyezik a hatályon kívül helyezett, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet 10. cikkével, amely a következőképpen rendelkezett: „(2) *A megkeresett bíróság a saját tagállamának joga szerint teljesíti a kérelmet.*”

49 Márpedig e cikkel kapcsolatban, a bizonyításfelvételtől szóló 2001. május 28-i 1206/2001/EK rendeletre vonatkozó rendelet alkalmazásáról szóló gyakorlati útmutató rögzíti, hogy a megkeresett bíróság megtagadhatja e kérelem teljesítését, amennyiben a megkereső bíróság tagállama által előírt forma nem egyeztethető össze a saját tagállamának jogával. **Valamely eljárási forma akkor tekinthető a megkeresett bíróság tagállamának jogával összeegyeztethetetlennek, ha az annak alapelveibe ütközik.**

50 A bíróság első kérdésével e cikk értelmezését kéri. Ugyanis, miközben a rendelet 16. cikke kimerítően felsorolja azokat az eseteket, amelyekben valamely tagállam megtagadhatja egy másik tagállamtól származó kérelem teljesítését, úgy tűnik,

hogy a 12. cikk újabb olyan eseteket vezet be, amelyek esetén megtagadható az ilyen kérelem teljesítése.

- 51 A Bíróságot e cikk értelmezésére fogjuk kérni annak érdekében, hogy felvilágosítást adjon a nemzeti bíróságok számára e cikk terjedelmét illetően: **lehetővé teszi-e e cikk a nemzeti bíróság számára, hogy megtagadja a rendelet alkalmazását, és [megtagadja] a kérelem teljesítését azzal az indokkal, hogy a kérelem formája a megkeresett állam nemzeti jogának alapelveibe ütközik?**
- 52 Ráadásul, amennyiben e kérdésre igenlő választ kell adni, a jelen ügyben felmerül az a kérdés, hogy a kérelem formája ellentétes-e a francia nemzeti jog alapelveivel és az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) egyes cikkeivel.

2/ A szóban forgó nemzeti rendelkezés

- 53 A polgári törvénykönyv 2023. május 21-én hatályos 16–11. cikke ugyanis a következőképpen rendelkezik:

„Valamely személy DNS-profil alapján történő azonosítása kizárólag:

1° Bírósági eljárás során hozott, pontosan meghatározott nyomozati vagy bizonyításfelvételi intézkedésekkel összefüggésben [történhet];

[omissis]

Polgári ügyekben ilyen azonosítás csak a származás megállapítására vagy vitatására, illetve a tartásdíj megállapítására vagy megszüntetésére irányuló keresetet elbíráló bíróság által elrendelt bizonyításfelvétel végrehajtása céljából végezhető. Az érintett egyértelműen kifejezett hozzájárulását előzetesen be kell szerezni. Az érintett személy halálát követően nem végezhető DNS-profil útján történő azonosítás, kivéve, ha e személy még életében kifejezetten hozzájárult ahhoz.”

- 54 A francia jog szerint egy holttestnek a származás megállapítása céljából történő exhumálása csak akkor lehetséges, ha az érintett személy még életében kifejezetten hozzájárult ehhez.

3/ A releváns nemzeti és nemzetközi ítélkezési gyakorlat

- 55 2011. július 6-án a Cour de cassation (semmitőszék, Franciaország) a Conseil constitutionnel (alkotmánytanács, Franciaország) elé terjesztette a *post mortem* genetikai szakvélemény szabályozásának kérdését (2011. szeptember 30-i 2011-173 QPC határozat, <https://www.conseil-constitutionnel.fr/decision/2011/2011173QPC.htm>). Pontosabban annak megállapítására kérték, hogy a polgári törvénykönyv 16–11. cikke második bekezdése összeegyeztethető-e a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jognak a francia alkotmány által biztosított elvével.

- 56 A Conseil constitutionnel (alkotmánytanács) úgy ítélte meg, hogy annak vélelme, hogy az elhunyt személyek nem járultak hozzá a genetikai szakvélemény elvégzéséhez, a jogalkotó által szándékosan állított olyan akadály, amelynek célja – a visszaélésszerű exhumálások elkerülésével – az elhunytakat megillető tisztelet biztosítása:

„Mivel a jogalkotó annak kimondásával, hogy az elhunytakról vélelmezni kell, hogy nem járultak hozzá a DNS-profil útján történő azonosításukhoz, a holtakat megillető tisztelet biztosítása érdekében az exhumálás elé kívánt akadályt gördíteni; mivel a Conseil constitutionnel (alkotmánytanács) nem helyettesítheti a saját értékelésével a jogalkotónak az emberi testet megillető tisztelet figyelembevételére vonatkozó értékelését; így következésképpen a magánélet tiszteletben tartásának és a rendes családi élet fenntartásához való jognak a megsértésére alapított kifogásokat el kell utasítani.”

- 57 Ez az álláspont ellentétes az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatával, amely a 2006. július 13-i Jäggi kontra Svájc (58757/00. sz. kereset) ítéletében kimondta, hogy az exhumálással járó DNS-mintavétel az eset körülményei között nem sérti sem az elhunyt magánéletét, sem az elhunyt testének sérthetlenségét, azonban annak a 70 éves személynek, akinek nem engedélyezték a genetikai vizsgálat elvégzése céljából történő exhumálás elvégzését, aránytalanul sérült a származása megismeréséhez és az arról való megbizonyosodáshoz való joga, hogy az elhunyt valóban a vér szerinti apja volt-e.
- 58 Az Emberi Jogok Európai Bírósága több alkalommal megerősítette álláspontját, többek között a 2011. június 16-i Pascaud kontra Franciaország ítéletben (19535/08. sz. kereset):

„59. (...) A Bíróság úgy véli, hogy a személyazonossághoz való jog, amely magában foglalja a származás megismeréséhez és elismertetéséhez való jogot, a magánélet fogalmának szerves részét képezi. Ilyen esetben még alaposabb vizsgálatra van szükség a fennálló érdekek mérlegelése érdekében.

60. A Bíróságnak azt kell megvizsgálnia, hogy a jelen ügyben megfelelő egyensúlyt alakítottak-e ki a versengő érdekek, azaz egyrészt a felperes származásának megismeréséhez való joga, másrészt a harmadik személyeknek a DNS-vizsgálat megtagadásához fűződő joga, harmadrészt pedig a jogbiztonság védelméhez fűződő közérdek között. (...)

64. Márpedig a Bíróság úgy véli, hogy a feltételezett apa érdekeinek védelme önmagában nem elegendő érv ahhoz, hogy megfossza a felperest az Egyezmény 8. cikke szerinti jogaitól.

65. Azáltal ugyanis, hogy a fellebbviteli bíróság megsemmisítette a post mortem genetikai vizsgálatot, és a felperestől megtagadta a vér szerinti apaság megállapítását és elismerését, nagyobb súllyal vette figyelembe a feltételezett apa jogait és érdekeit, mint a felperesnek a származása megismeréséhez és

elismertetéséhez való jogát, amely jog az életkor előrehaladtával nem szűnik meg, sőt [...] (Jäggi ítélet, ld. fent, 40. pont)."

- 59 E különböző határozatokból kitűnik, hogy véleménykülönbség áll fenn a Conseil constitutionnel (alkotmánytanács) – amelynek álláspontja szerint a polgári törvénykönyv 16–11. cikkének második bekezdése, összhangban a francia alkotmánnyal, a DNS-profil útján történő *post mortem* azonosítás lehetőségét az elhunyt által még életében megadott kifejezett hozzájáruláshoz köti –, és az Emberi Jogok Európai Bírósága között – amely utóbbi úgy véli, hogy e cikk alkalmazása és az ilyen azonosítás engedélyezésének ebből fakadó megtagadása az Emberi Jogok Európai Egyezménye 8. cikkébe ütközhet.
- 60 A Cour de cassation (semmitőszék) a fent hivatkozott határozatok meghozatalát követően szintén foglalkozott ezzel a kérdéssel:
- „Tekintettel arra, hogy a megtámadott ítélet szerint [omissis] urat (született: [omissis - dátum]) még születése előtt anyja [omissis] és [omissis] [omissis - dátum] saját gyermekének ismerte el, amelyet későbbi házasságuk is törvényesített, tovább arra, hogy miután utóbbi személyektől tudomást szerzett arról, hogy valójában ki az apja [omissis] (elhunyt: [omissis - évben]), [omissis - dátum] keresetet indított a tribunal de grande instance (általános hatáskörű bíróság) előtt annak érdekében, hogy genetikai vizsgálat céljából engedélyezzék számára az apa holttestének exhumáltatását.*
- A cour d’appel (fellebbviteli bíróság) azáltal, hogy érdemben elbírált a keresetet, noha azt [omissis] örökösei perbe vonásának elmulasztása miatt elfogadhatatlanként hivatalból el kellett volna utasítania, megsértette a fent említett jogszabályokat.” (Cour de cassation, 1ère chambre civile [semmitőszék, első polgári tanács], 2014. november 13., 13–21–0 18. sz.)*
- 61 A jogtudomány képviselőinek egy része úgy értelmezte ezt az ítéletet, mint amely az Emberi Jogok Európai Egyezményének 8. cikke alapján *praeter legem* jogalkalmazásnak nyit utat a polgári törvénykönyv 16-11. cikke gyakorlati alkalmazásának megkerülése érdekében. A Cour de cassation (semmitőszék) mindazonáltal nem szolgált érdemi válasszal, mivel a felvetett kérdés eljárási jellegű volt (elfogadhatatlan-e a kereset, mivel az örökösöket nem vonták perbe). Egy szerző ebből azt a következtetést vonja le, hogy az örökösök perbevonására vonatkozó kötelezettség tisztán eljárási kötelezettség, amely a kontradiktórius eljárás tiszteletben tartását hivatott biztosítani, és nem helyettesíti az elhunyt beleegyezését. [omissis]
- 62 Ezenkívül ez a megoldás nem ültethető át az eljáró bíróság elé terjesztett ügyre. Ítéletében a Cour de cassation (semmitőszék) ugyanis időt szentel annak pontosítására, hogy az adott ügyben csupán megállapítási keresetről van szó (a származás megismerése iránti kereset, amely semennyiben nem érinti a kérelmező családi állapotát, és nem jár jogkövetkezményekkel):

„Tekintve, hogy a genetikai származás szakértői vizsgálat útján történő elismerésére irányuló kereset elfogadhatósága – amennyiben az exhumálást igényel – az elhunyt örököseinek perbevonásához van kötve; valamint arra, hogy a személyi állapot tekintetében az elfogadhatatlansági okokat hivatalból figyelembe kell venni.”

- 63 Márpedig az eljáró bíróság elé terjesztett kérelemben nem ilyen keresetről van szó, hanem a felperes származásának megállapítására irányuló keresettel összefüggésben történő bizonyításfelvételtől.
- 64 Az xx [nevében] benyújtott kereseti kérelmekből ugyanis az következik, hogy „a Code civil (polgári törvénykönyv) 270. cikke értelmében XX-nek joga van az igazság megismeréséhez és a származásának megismeréséhez, amellyel vállalja az apaság bíróság általi elismerésével járó valamennyi terhet és felelősséget is”.
- 65 Ennélfogva nem alkalmazható a Cour de cassation (semmitőszék) értékelése, amely a polgári törvénykönyv 16–11. cikkét egyszerűen az örökösök perbevonásával kívánja megkerülni, és semmiképpen sem kielégítő az elsőfokú bíróságok számára, mivel a fennálló jogbizonytalanságot nem szünteti meg.
- 66 Végezetül, az elemzést zárva, meg kell állapítani, hogy a tribunale civile di Genova (genovai polgári bíróság) kérelme a polgári törvénykönyv 16–11. cikkébe ütközik, amely cikknek az alkalmazása pedig az Emberi Jogok Európai Egyezményének 8. cikkét sértheti.

További vizsgálatra van tehát szükség.

- 67 Az Európai Unió ugyanis a Charta útján az alapvető jogokat is védi [omissis].
- 68 Meg kell tehát határozni, hogy a polgári törvénykönyv 16–11. cikke ellentétes-e a Chartával, amely esetben az Európai Unió Bíróságának állandó ítélkezési gyakorlata alapján a bíróságnak teljes mértékben mellőznie kellene a polgári törvénykönyv 16–11. cikkének alkalmazását.

4/ Az uniós jog másodsorban releváns rendelkezéseiről

- 69 Az EUSZ 6. cikke kimondja:

„(1) Az Unió elismeri az Európai Unió Alapjogi Chartájának 2000. december 7- i, Strasbourgban 2007. december 12- én kiigazított szövegében foglalt jogokat, szabadságokat és elveket; e Charta ugyanolyan jogi kötőerővel bír, mint a Szerződések.

A Charta rendelkezései semmilyen módon nem terjesztik ki az Uniónak a Szerződésekben meghatározott hatásköreit.

A Chartában foglalt jogokat, szabadságokat és elveket a Charta VII. címében foglalt, az értelmezést és alkalmazást szabályozó általános rendelkezéseknek

megfelelően kell értelmezni, kellően figyelembe véve a Chartában említett azon magyarázatokat, amelyek meghatározzák az egyes rendelkezések eredetét.

(2) Az Unió csatlakozik az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményhez. Ez a csatlakozás nem érinti az Uniónak a Szerződésekben meghatározott hatásköreit.

70 *(3) Az alapvető jogok, ahogyan azokat az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény biztosítja, továbbá ahogyan azok a tagállamok közös alkotmányos hagyományából következnek, az uniós jogrend részét képezik mint annak általános elvei.”*

71 Márpedig a jelen ügyben a Charta két cikke is alkalmazandó: egyrészt az 1. cikke, amely az emberi méltóság tiszteletben tartását, és ebből következően az elhunytaknak járó tiszteletet biztosítja, másrészt a 7. cikke, amely mindenki számára elismeri a magánélet tiszteletben tartásához való jogot, és amely cikk az Emberi Jogok Európai Egyezménye 8. cikkének megfelelője.

72 A Charta 51. és 52. cikke kimondja:

„E Charta rendelkezéseinek címzettjei – a szubszidiaritás elvének megfelelő figyelembevételével – az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Ennek megfelelően saját hatáskörükben és a Szerződésekben az Unióra ruházott hatáskörök korlátain belül tiszteletben tartják az ebben a Chartában foglalt jogokat, és betartják az abban foglalt elveket, valamint előmozdítják azok alkalmazását.

Az e Chartában elismert jogok és szabadságok gyakorlása csak a törvény által, és e jogok lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az arányosság elvére figyelemmel, korlátozásukra csak akkor és annyiban kerülhet sor, ha és amennyiben az elengedhetetlen és ténylegesen az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét szolgálja.

(2) A Charta által elismert, a Szerződések egyes rendelkezéseiben szabályozott jogok csak az ott meghatározott feltételek és korlátozások mellett gyakorolhatók.

(3) Amennyiben e Charta olyan jogokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményben biztosított jogoknak, akkor e jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett egyezményben szerepelnek. Ez a rendelkezés nem akadályozza meg azt, hogy az Unió joga kiterjedtebb védelmet nyújtson.”

73 „Az Egyezmény jogával való összhang biztosítása érdekében a Charta 52. cikkének (3) bekezdése kétlépcsős mechanizmust ír elő. **Az uniós bíróságnak**

először meg kell határoznia az úgynevezett „megfelel(tethet)ő jogokat”, vagyis azokat, amelyeket a Charta és az egyezmény egyaránt biztosít.

Annak megállapítását követően, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartája és az Emberi Jogok Európai Egyezménye által egyaránt biztosított, egymásnak megfeleltethető jogról van szó, második lépésben a Bíróságnak a Charta által rögzített ilyen joghoz ugyanazt a tartalmat és terjedelmet kell fűznie, mint amelyet az egyezmény biztosít, kivéve ha annak „kiterjedtebb védelmet” nyújt. Azaz, értelmezésének összhangban kell állnia az Emberi Jogok Európai Bíróságának értelmezésével, kivéve ha meghaladná az általánosan bevett mércét, ami igen ritka.” (Lexis nexis; 160. füzet; Charte des droits fondamentaux de l'UE).

- 74 E rendelkezések értelmében a nemzeti bíróságnak csak akkor kell figyelembe vennie a Chartát, ha a szóban forgó nemzeti jogszabály az uniós jog tárgyi hatálya alá tartozik.
- 75 [omissis]
- 76 A jelen ügy közvetlenül érinti az uniós anyagi jogot, mivel a jelen határozatot a 2020/1783 rendelet alapján hozták meg.
- 77 Tehát egyértelmű kapcsolat áll fenn a szóban forgó helyzet és az uniós jogrend között, ami a bíróságot a Charta – különösen 1. és 7. cikkének – alkalmazására készíteti.
- 78 Az 1. cikk ugyanis úgy rendelkezik, hogy: *„Az emberi méltóság sérthetetlen. Tiszteletben kell tartani, és védelmezni kell.”* Olyan alapelvről van szó, amely *post mortem* is alkalmazandó, és így attól függően, hogy milyen értelmezést és terjedelmet nyer, a jelen ügyben akadályát képezheti a holttest exhumálásának.
- 79 Ezzel szemben a magánélet tiszteletben tartásához való jog, amelyet a Charta 7. cikke biztosít, az exhumálás mellett szól. Mivel ugyanis a Charta 7. cikke megegyezik az Emberi Jogok Európai Egyezményének 8. cikkével, azt az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata alapján kell értelmezni. Márpedig e bíróság a magánélet tiszteletben tartásához való jogból azt vezeti le, hogy mindenkinek joga van a származásának megismeréséhez, akár a feltételezett szülő exhumálása révén.
- 80 Végezetül, az eljáró bíróságnak azt kell eldöntenie, hogy alkalmazza-e a polgári törvénykönyv 16–11. cikkét – amelynek következtében megtagadja egy másik tagállam által a bizonyításvételről szóló rendelet keretében kért nemzetközi jogsegély iránti megkeresés végrehajtását –, vagy mellőzze-e azt.
- 81 Márpedig annak eldöntéséhez, hogy a polgári törvénykönyv 16–11. cikke alkalmazásának vagy mellőzésének van-e helye, a bíróságnak meg kell állapítania, hogy e rendelkezés ellentétes a Charta 7. cikkével, vagy ezzel ellenkezőleg, a polgári törvénykönyv 16–11. cikkében szereplő korlátozás ténylegesen az Unió

által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét, különösen a Charta 1. cikkében biztosított emberi méltóság tiszteletben tartását szolgálja.

- 82 A nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő jogvita eldöntéséhez szüksége van a Bíróság útmutatására arra vonatkozóan, hogy a származás megismeréséhez és elismeréséhez való jog, amelyet a Charta 7. cikke biztosít, elsőbbséget élvez vagy élvezhet-e az elhunyt személyek ahhoz való jogával szemben, hogy a még életükben megadott hozzájárulásuk nélkül nem vethetik alá őket DNS-vizsgálatnak, amely jogot az emberi méltóság tiszteletben tartásának a Charta 1. cikkében foglalt elve biztosítja.

Az e kérdésre adandó válasz ugyanis a Charta 1. és 7. cikkének értelmezését kívánja meg, amely nem az eljáró bíróság, hanem az Európai Unió Bíróságának hatáskörébe [tartozik]:

- 83 Az EUMSZ 267. cikk értelmében:

„Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

a) [omissis],

b) *az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése. ...*

[omissis]

- 84 *Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni.*

[omissis]”

- 85 [omissis]

- 86 [OMISSIS] a [2020/1783] rendelet nem biztosít jogorvoslatot arra az esetre, ha a megkeresett állam bírósága megtagadja a megkereső állam bizonyításvétel iránti megkeresésének teljesítését. [omissis]

- 87 [M]ivel a határozattal szemben nincs helye jogorvoslatnak, így az eljáró bíróság ítélelhozatal előtt előzetes döntéshozatal céljából az Európai Unió Bíróságához fordul. A Bíróság [értelmezése] annál is nagyobb jelentőséggel bír a jelen ügyben, mivel új kérdéstről van szó, a Bíróságnak eddig még nem nyílt alkalmá a 2020/1783 [omissis] rendelet értelmezéséről, valamint konkrét alkalmazásának a Chartával való összeegyeztethetőségéről nyilatkoznia.

A fentiek összességére tekintettel a Bíróság [határozatának] meghozataláig az eljárást fel kell függeszteni.

§3 Az előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjesztett kérdésekről

88 Az eljáró bíróság két kérdést terjeszt a Bíróság elé:

89 [omissis] [az első kérdés szövege]

90 [omissis] Az eljáró bíróság úgy véli, hogy a 2020/1783 rendelet 16. cikke kimerítően felsorolja azokat az eseteket, amelyekben e rendelet alkalmazása megtagadható, és a 12. cikke nem használható fel a rendelet alkalmazásának visszaélészerű megtagadására.

Ugyanakkor ez esetben semmilyen biztosíték nincs azon kérelmekkel szemben, amelyek nem felelnek meg az uniós jog előírásainak.

91 2/ [omissis][a második kérdés szövege]

92 Az eljáró bíróság ezért azt kéri a Bíróságtól, hogy értelmezze a Charta 1. (a méltósághoz való jog) és 7. cikkét (a magánélet tiszteletben tartásához való jog), és az e cikkek közötti kapcsolatot annak megállapítása érdekében, hogy a rendelet ilyen alkalmazása sérti-e a Chartát, vagy sem.

93 A Bíróság válaszától függ, hogy a polgári törvénykönyv 16–11. cikke összeegyeztethető-e az uniós joggal, valamint az, hogy a bíróság befogadja-e a tribunale civile di Genova (genovai polgári bíróság) bizonyításfelvétel iránti kérelmét.

94 [omissis] A Charta 52. cikke alapján, amely kimondja, hogy „[a]mennyiben e Charta olyan jogokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményben biztosított jogoknak, akkor e jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett egyezményben szerepelnek”, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának hasonló ügyekben hozott ítéletei alapján a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy fennáll a lehetősége annak, hogy a polgári törvénykönyv 16–11. cikkét az uniós joggal ellentétesnek nyilvánítsák és alkalmazását mellőzzék a Charta 7. cikke (a magánélet tiszteletben tartásához való jog) alapján.

95 A Conseil constitutionnel (alkotmánytanács) és a Cour de cassation (semmitőszék) által az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítéleteit követően meghozott határozatok – amelyek az emberi méltóság tiszteletben tartásának biztosítják az elsőbbséget – kétségbe vonják ezt az értékelést, és ily módon az Európai Unió Bíróságához kell fordulni a Charta 1. és 7. cikkének értelmezése céljából.

A FENTI INDOKOK ALAPJÁN

96 [omissis]

- 97 **ELŐZETES DÖNTÉSHOZATAL CÉLJÁBÓL** a következő kérdéseket terjesztjük az Európai Unió Bírósága elé:
- 98 1) Lehetővé teszi-e a tagállamok bíróságai között a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő együttműködésről szóló, 2020. november 25-i (EU) 2020/1783 európai parlamenti és a tanácsi rendelet 12. cikke, hogy a nemzeti bíróság megtagadja a szóban forgó rendelet alkalmazását és a megkereső állam kérelmének teljesítését azon az alapon, hogy a kérelem formája ellentétes a megkeresett állam nemzeti jogának alapvető elveivel, és különösen a francia polgári törvénykönyv 16–11. cikkével?
- 99 2) Ha a tagállamok bíróságai között a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő együttműködésről szóló, 2020. november 25-i (EU) 2020/1783 európai parlamenti és a tanácsi rendelet 12. cikkét a nemzeti jogtól függetlenül alkalmazni kell, hogyan kell értelmezni az Alapjogi Charta 1. cikkét (a méltósághoz való jog) és 7. cikkét (a magánélet tiszteletben tartásához való jog), valamint a közöttük lévő kapcsolatot annak megállapítása során, hogy a rendelet ilyen alkalmazása sérti-e az Alapjogi Chartát?
- 100 [omissis]
- 101 [omissis]
- 102 **PONTOSÍTJUK**, hogy a jogvitában részt vevő felek névtelenségük megőrzését kérik.
- 103 [omissis]